

CULTURA

El Teatre Borràs acull el monòleg de Carles Capdevila que s'ha fet viral

El monòleg *Educar amb humor*, del director de l'ARA, Carles Capdevila, s'ha convertit en un fenomen viral que ha acabat desembocant en una gira per teatres de tot l'Estat. Aquest diumenge, 22 de novembre, arribarà al Teatre Borràs de Barcelona en una sessió única, a les 12 del migdia.

Tot va començar aquest estiu, quan es va viralitzar la versió en castellà de la conferència, que ja té més d'1.350.000 visites a YouTube. Així va sorgir una gira que ja ha passat per Sant Sebastià, Mairena de Aljarafe –a tocar de Sevilla–, Ontinyent, Maó, Binèfar i Logronyo, fins ara.

La cara més criminal de l'anarquisme

'Anarquistes i baixos fons' analitza la delinqüència sindical dels anys 30 i els seus personatges més tèrbols

SÍLVIA MARIMON
BARCELONA

Hi va haver anarquistes abnegats que es van jugar la vida pels seus ideals. I molts dels avenços socials que s'han aconseguit són gràcies a l'anarquisme, que va ser la principal força sindical de Catalunya durant les primeres dècades del segle passat. Però al costat dels idealistes llibertaris també hi va haver homes tèrbols. L'historiador Federico Vázquez Osuna, que coneix amb profunditat els jutjats de Barcelona, repassa a *Anarquistes i baixos fons. Poder i criminalitat a Catalunya* (1931-1944) (L'Avenç) les vides dels anarquistes més foscos de la dècada dels trenta del segle passat. Alguns d'ells practicaven un doble joc polític: podien ser anarquistes però alhora col·laborar amb els Sindicats Lliures o les forces franquistes.

No hi ha una mateixa història ni tampoc un únic origen. Hi ha haver idealistes llibertaris que es van transformar en atracadors per culpa de la fam, i autèntics delinqüents que es van infiltrar i camuflar en les files anarquistes. "*Casi todos los atracadores de Barcelona, y los de la provincia, todos, proceden de las filas del sindicalismo y del anarquismo, y casi todos han sido buenos militantes. En los casos de más necesidad económica para la organización se había pensado en estos procedimientos [...] arrastró también a los jóvenes compañeros hacia los atracos*", va escriure Àngel Pestaña el 1923.

Negoci amb el paper

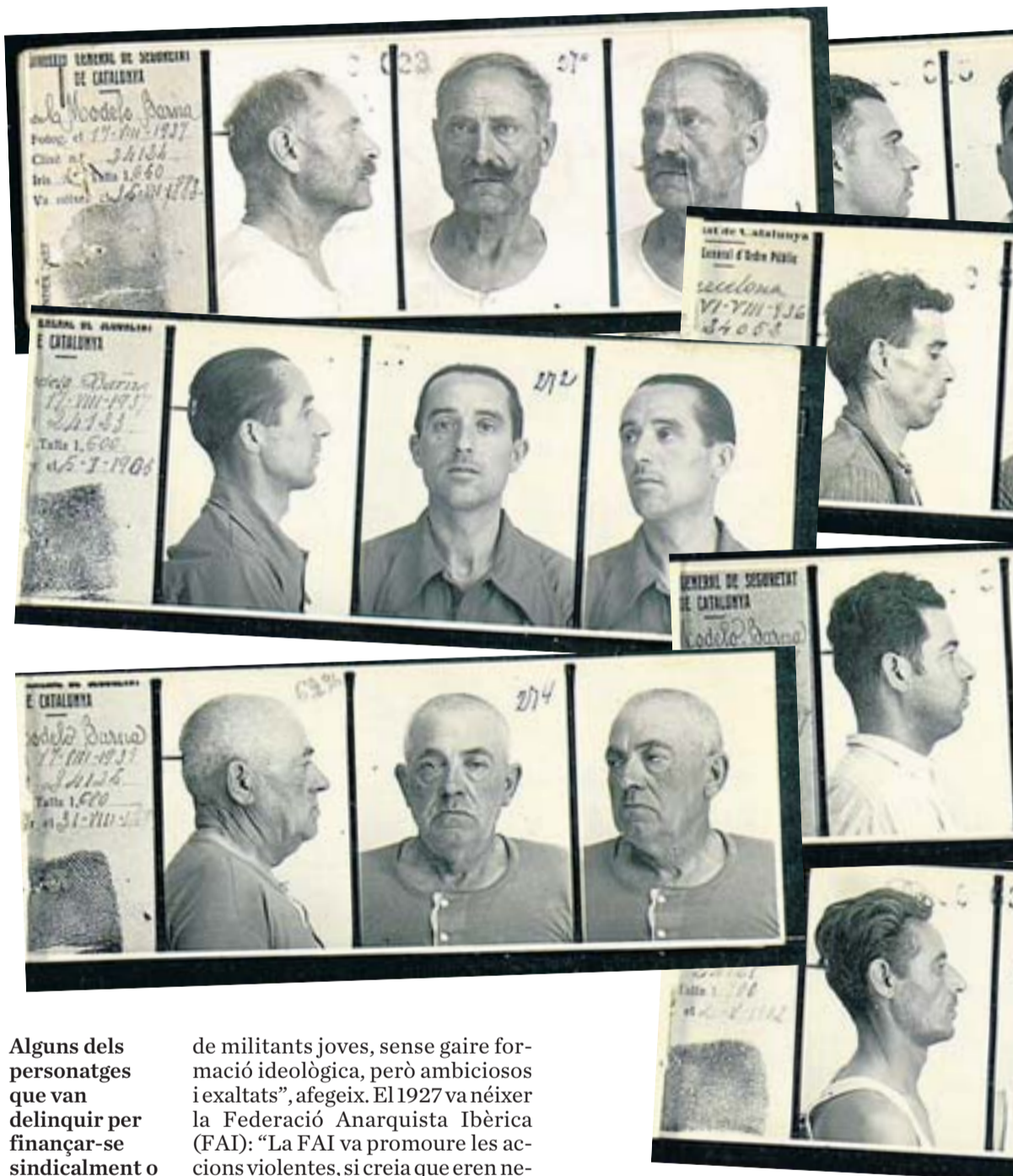
No és fàcil investigar què va passar als baixos fons de Barcelona durant els anys 30. Un dels principals obstacles és la manca de documentació. L'octubre del 1936 l'arxiver de l'Audiència, Félix Duran, va rebre l'ordre del secretari de govern, Agustín Juandó Royo, de lliurar "*los rollos*

del criminal que se referían a las causas instruidas entre 1899 y 1929". Els responsables de l'Oficina Jurídica es van endur tones i tones de documents a la Papelera del Prat. "No només van destruir totes les causes criminals que atenyien l'anomenada delinqüència social, sinó que possiblement també en van fer negoci, perquè al Prat el paper es venia a quilos", diu Vázquez.

Eduardo Barriobero, un dels responsables de l'Oficina Jurídica, escrivia: "*Se ha quemado mucho papel inútil..., doscientas, trescientas, acaso mil toneladas. Toda la historia falsa y trágica de los hombres fuertes, de los verdaderos revolucionarios, que plumas canalleras habían escrito en papel de oficio. Se canceló todo lo pasado. Borrón y cuenta nueva*". La destrucció documental també va afectar els arxius de l'Auditoria de Guerra i de la presó Model. "Per tot plegat –reconeix l'autor de l'obra–, la trajectòria de molts protagonistes d'aquest llibre anterior a 1937 s'ha hagut de reconstruir per mitjà dels diaris de l'època, especialment de *La Vanguardia*".

Canvi generacional

A finals del segle XIX i principis del XX, les condicions dels obrers eren misèrrimes. Els treballadors, a vegades nens de deu anys, sovint cobraven per dia i no per setmana, i les jornades laborals eren de 12, 14 i fins a 16 hores diàries. És en aquest context que es va produir un dels moviments vaguistes més importants del segle XX, la vaga de la Canadenca. Els empresaris van exigir mà dura i va començar l'etapa del pistolerisme. "Abans del 1931 l'anarquisme va ser creatiu, culturalment innovador, crític amb la moral catòlica i la pedagogia que imperava, però a partir del 1931 hi ha un relleu generacional, arriba molta gent nova i s'imposen els postulats més violents", assegura Vázquez Osuna. "S'hi incorpora una nova generació

Alguns dels personatges que van delinquir per finançar-se sindicalment o per lucrar-se a títol personal.

ELS LLIBRES DE L'AVENÇ

de militants joves, sense gaire formació ideològica, però ambiciosos i exaltats", afegeix. El 1927 va néixer la Federació Anarquista Ibèrica (FAI): "La FAI va promoure les accions violentes, si creia que eren necessàries per a l'organització", diu l'autor del llibre. Vázquez centra el seu llibre en set anarquistes concrets: Josep Batlle, Antoni Devesa, Aurelio Fernández, Dionís Eroles, Justo Bueno i els germans Ruano i Adolfo Ballano. Al llibre repassa els episodis més controvertits, com l'assassinat dels germans Badia, les extorsions a l'oficina de passaports de Barcelona o l'assassinat de 44 maristes a Barcelona.

Proxenetes i atracador

Un dels personatges més enigmàtics és Justo Bueno (Munébrega, Aragó, 1907 - Barcelona, Camp de la Bota, 1944). Bueno era un torner mecànic que va ingressar a la CNT el 1933 i era membre del grup d'acció Gángsters Club. Va ingressar a la presó el març del 1933, acusat d'un atracament. Es va evadir de la Model i, malgrat tots els enfrontaments que va tenir amb la policia, sortia indemne gairebé sempre als tribunals. Va escapar a França el desem-

bre del 1937. "Les autoritats franceses van acordar-ne l'extradició el 1940; tanmateix, en arribar a la Direcció General de Seguretat de Madrid, el van alliberar. El van deixar perquè era un delator, un confident que ajudava a identificar republicans", assegura Vázquez Osuna. De fet, se'l relacionava amb la cinquena columna franquista.

Després de ser alliberat va treballar tranquil·lament a Mármoles Bau Hermanos i a la Maquinista Terrestre i Marítima –amb l'aval de dos guàrdies urbans–. Va millorar la seva qualitat de vida: va deixar el Barri Xino per l'Eixample. La seva vida plàcida, però, es va acabar de sobte: el van tornar a detenir i el van afusellar el 1944. "No s'entén gaire per què el van matar. Però tenia molts assumptes tèrbols, també es prostituïa i era proxenetes, segons la policia", assegura l'historiador.

Justo Bueno va estar implicat en l'assassinat dels germans Badia. Mi-

Prince posposa la gira europea pels atemptats

Doctor Music ha informat que, a causa dels atemptats a París, es posposa l'esperada gira europea de Prince per Europa fins a nou avís. Els concerts de *Piano & a microphone* havien de celebrar-se a Viena, Glasgow, Londres i Birmingham, i s'estava negociant una data per al desembre a Barcelona.

Montse Aguer, nova directora dels Museus Dalí

La directora del Centre d'Estudis Dalinians, Montse Aguer, ha sigut nomenada responsable dels museus de la Fundació Gala-Dalí, càrrec en el qual substitueix Antoni Pitxot, mort l'estiu passat. El pintor i amic de Dalí va rebre ahir un homenatge a Figueres, tant pel seu llegat pictòric com per la seva tasca al Teatre-Museu.

Paco Ibáñez

MÚSIC. ACTUA AQUEST DIMECRES AL PALAU DE LA MÚSICA

“Sense la Guerra de l'Iraq no hi hauria hagut l'atemptat de París”

XAVIER CERVANTES
BARCELONA

Paco Ibáñez, a punt de fer 81 anys, segueix sortint a l'escenari per cantar els grans poetes i per manifestar una indignació que no entén de partidismes. Aquest dimecres, a les 21 h, porta la gira *Vivències* al Palau de la Música, en un concert que forma part del Festival del Mil·lenni.

De cara al concert, ¿com afectaran al seu ànim els atemptats de París, una ciutat on va viure i amb la qual ha tingut molta relació?

Ja pots imaginar-t'ho. Amb tot el que ha passat i el que està passant, hi vas com vestit de dol. El pitjor, i d'això la gent se n'oblida, és l'origen de tot: gràcies, Bush; gràcies, Aznar; gràcies, Blair. Aquí neix tot. Si aquesta gent no hagués atacat l'Iraq... Sense la Guerra de l'Iraq no hi hauria hagut l'atemptat de París. La mare dels ous és aquí. La resta és distreure i mirar cap a una altra banda.

Què poden aportar la música i la poesia en aquest context?

És com si diguessis: “Un got d'aigua quan tens set què t'aporta?” Doncs et calma la set i fa que puguis seguir viu. La cançó seria aquest got d'aigua que et permet seguir sentint.

La gira *Vivències* va lligada al projecte educatiu *Palabras con Alas*, adreçat a les escoles públiques. ¿L'educació és la base de tot?

Palabras con Alas és el projecte de la Julia [Sanjuán], la meva companya. Serà una revolució en l'ensenyament. Molts professors han sigut incapaços de crear sensibilitat i curiositat en els alumnes. Per exemple, en la música, per aprendre a tocar un instrument havies de passar tres anys estudiant solfeig, i al final només de sentir la paraula *solfeig* ja et sortia icterícia. Ha sigut un error. El procés educatiu ha de saber provocar l'interès i la curiositat de l'alumne. El gran pas que cal fer és com captar l'interès d'aquest alumne que està desitjant anar més enllà en el coneixement.

El maig del 2011 va fer un concert per als indignats acampats a la plaça Catalunya. Com valora el 15-M?

A FLOR DE TIEMPO

Vaig participar en aquell concert perquè era un moviment espontani. Però després, quan van arribar els gurus a dirigir-lo, la cosa va començar a canviar. Per exemple, Podem pretén simbolitzar aquell moviment, però de seguida va començar a fer concessions en pro del resultat que podria obtenir en el futur. Així també va néixer l'estalinisme.

¿Troba algun paral·lelisme entre el 15-M i el moviment independentista català?

Sobre l'independentisme català ja m'he expressat alt i clar. Vaig anar al Camp Nou a cantar pel dret a decidir. Ara el que els dic a Artur Mas i als seus *mariachis* és que no facin trampes, que no juguin brut. Estan posant pedaços aquí i allà per obtenir una petita majoria clandestina. Si vols la independència, ha de tenir una majoria potent, forta. Jo crec en la independència, però no en una independència feta de pedaços per obtenir un 50% i escaig. La independència demana un altre tipus de majoria. El que han de fer és agafar el pic i la pala i treballar per obtenir-la. Però ara estan jugant

fent trampes, per una banda Artur Mas i els seus *mariachis* i per l'altra la *derechona*.

Fa uns anys deia que amb una bona drete, si existís, es podria raonar. ¿Existeix aquesta drete?

Hi ha gent de dretes intel·ligent, que té unes conviccions que no comparteixo però que és capaç de comprendre altres valors que no siguin els seus. Però, on és aquesta drete? I l'esquerra, on és? Estem una mica fotuts.

Ara a Xàtiva per fi han reconegut l'aportació de Raimon. ¿Creu que les noves generacions són més sensibles a la feina que va fer els cantautors?

El reconeixement a Raimon ve dels que tenen el poder ara; no és el resultat d'un moviment de masses. La joventut no respira les cançons de Raimon, ni les meves ni les d'altres. La gent està respirant el putó rock anglosaxó. Molt de futbol i molt de rock, i aquí ens tens. Aquest reconeixement no està legitimat en la gent, no és una foto de la realitat d'avui dia. —

quel Badia, membre de Bandera Negra –grup secret d'acció directa d'Estat Català–, va ser nomenat comissari general d'ordre públic el 1934. Les seves denúncies i campanyes contra la CNT i la FAI li van crear alguns enemics. Va durar poc en el càrrec: el 12 de setembre del 1934 va haver de dimitir per la seva manera d'actuar. Justo Bueno i Lucio Ruano el van assassinar el 28 d'abril del 1936, amb el seu germà Josep, quan sortia de casa seva al carrer Muntaner.

Bueno va ser detingut i posat en llibertat pel magistrat José Márquez Caballero, l'últim governador civil de la monarquia d'Alfons XIII, expulsat de la carrera judicial per antirepublicà el 1932 i readmès durant el Bienni Negre. Quan Franco va crear el seu Tribunal Supremo, va ascendir Márquez de categoria i va ser nomenat magistrat. —

Procés
“El que els dic a Artur Mas i als seus *mariachis* és que no facin trampes”